

Páris. A szociálista pártok nemzetközi kongresszusát előkészítő nagy bizottság ma ülést tartott. Az orosz szociálista párt átiratát, hogy a nemzetközi viszonyt újra felvegyék, az angolok tiltakozására, hogy azonnal elhagyják a konferenciát, elvetették. Elfogadták a francia szociálista osztály javaslatát, a mely szerint minden hódító és anexiós gondolat kiküszöbölésével oly békére törekedjenek, a mely a nemzetek jogainak tiszteletben tartása és a nemzetközi intézmények helyreállítása mellett a tartós béke fenntartását biztosítja.

Határozati javaslattal a negybizottság a zimmerwaldi és trientali konferencia határozatait elfogadta.

Bécs. Németország és Ausztria-Magyarország gazdasági szövetségei március 18. és 19-én együttes ülésre ülnek össze Berlinben, amelyen megbeszélnek a központi hatalmak háboru utáni gazdasági politikáját.

Megszüntette a király a „kikötést”.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A császári és királyi hadsereg rendeleti lapjának 47-ik száma a következőket közli:

„Hadsereg és hajóhadparancs! Bizalommal vitéz véderőmnék mindig bevált fegyelmében és e kíméletlen háboru idején fényesen kipróbált szellemében, indítatva érezem magamat, hogy a kikötés büntetését megszüntessem. — Baden 1917. évi március hó 5-én. *Károly* s. k.”

A háboru sok tanúságot hozott magával, sok merev nézetet tüntetett el, sok helyen megsemmisítette a formákat a megkereste mögöttük a — lelket. Szébb és felemelőbb példát keresve sem találunk erre annál a gyönyörű és megfrissült szellemű hadparancsnál, a badeni főhadiszállásról ma becsatolt ki öfelsége. Emlékezünk élénken még azokra a képviselőházi harcokra és vitákra, amelyek a katonai büntető perrendtartással foglalkoztak. A gravánek között ott volt a katonai fegyelmezésnek néhány olyan eszköze is, amelyet a modern idők szelleme elavultnak és fájdalmasnak bélyegzett, aminők a botozás és a kikötés. E középkori büntetések nemcsak a testet törték meg, de megsebeztek a lelket is, az önérzet és az ember-méltóság arculesapái voltak ezek, amelyek a szegény biborát rajzolták nemcsak a delikvens, hanem a prófós arcára is.

Ebben a hősokeket termő háboruban bizonyossá lett, amit a magyarság ismerői mindig

hirdettek, hogy a mi hadseregünk katonái csak dicséretet és magasztatást érdemelnek. Olyan vétséget, amelyet ezekkel a megszegyenítő büntetéssel kellene jóvátenni, nem szokott elkövetni a magyar katona. Most a legelső magyar ember: a király mondotta ki ezt a mi hálásak vagyunk a mi ifju lejedelmünknek ezért a hadparancsért, de még inkább hálásak — az embernek, aki a korona vakító fényében is meglátta győzhetetlen haderejének minden egyes parányában — az embert. Ifju királyunknak ez a bölcsessége a mi reménységünk. Aki észre tudja venni az embert, az meg fogja látni cselekedeteiben a jogos kérelmében a nemzetet is. Aki áttudta, érezni a kikötött ember testi szenvedését, az nem maradhat soha érzéketlen egy nemzet lelki kívánságaival és szükségleteivel szemben.

Boldogok vagyunk, hogy királyunk megérzi a kis emberek baját és meglátja azok nyomoruságát. Ebben is felejtethetetlen elődjének, öreg királyunknak bölcs nyomdokait követi, aki a mi szent Erzsébet királyasszonyunknak kérés szavára tiltotta el annak idején a hadseregben a botozást. A kikötés megszüntetése okosan ítélkező királyi szó, de egyszerűsmind helyes mérlegelés eredménye, mert csak azzal a hadsereggel lehet győzni, amelynek minden közkatonaiban ott van a lelkes meggyőződés az iránt a cél iránt, amelyért harcol. S büszkén vallhatjuk, hogy a mi hadseregünk ilyen: dicséret illeti meg csak a nem büntetés.

Egy nő lopta el a német jegyzéket.

— Ujabb német levelek Wilson kezei között. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. Itteni mexikói körök szerint a Mexikóra vonatkozó német okmányt egy nő diplomáciai ügynök lopta el utközben. Hangsúlyozzák a mexikói közhangulat németbarátságát. Rég várták a német szövetséget és azt szívesen elfogadják, azon utköznek meg, hogy csupán háboru esetére ajánlanak szövetséget, szívesebben látnának egy minden feltétel nélküli szövetekezést a németekkel.

A berlini mexikói katonai attasé a következőket mondotta: Mexikó és az Egyesült Államok viszonya a kölcsönös bizalmatlanságon alapszik. Ennek bizonyítéka a Kuba-eset is. Az Unió legutóbb azzal az ürüggyel, hogy rablóbandákat üldöz, betolakodott Mexikó területére, csapatai hosszabb ideig ott tartózkodtak és így súlyosan megsértették az állam felségjogait. Mexikó háboru esetén 500.000 fegyverest állít és ez jelentékeny haderő az Egyesült Államok katonaságával szemben. A Mexikó és Japán közötti

barátságos viszonyra mutat, hogy Mexikó legutóbb is három hadihajót vásárolt Japántól. A német külügyi államtitkár levele Caranzához nem jutott el, így tehát a kormány nem is loglalkozhatott a jegyzékkel.

Newyork. Az amerikai kormány kezére jutott levélből kitűnik, hogy Németország a délamerikai államokat fel akarta lázítani az Unió ellen. Általános a vélemény, hogy Wilson az iratok közzétételével be fogja bizonyítani, hogy a kubai forradalmat is Németország szította.

Kitüntetések. A király bátor magatartásáért az ellenség előtt elesett Sötér Győzőnek, a 2. népfelkelő gyalogezrednél beosztva volt népfelkelő főhadnagynak a hadiékítményes 3. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta, egyben megparancsolta, hogy Tekula Ferenc 2. népfelkelő gyalogezrednél beosztott hadnagynak a legfelsőbb dicséret elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtul adassék.

Andrássy Gyula gróf korai öröme.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítók, hogy Andrássy Gyula gróf az új közlemezési intézményről tett nyilatkozatában a következőket mondotta:

Az új intézmény nem volt szükséges, tehát nem lehet azt végleges megoldásnak tekinteni. A miniszterelnök az új intézményről nem tudott előre, mert különben nem mondta volna, hogy az élemezés kérdését véglegesen meg fogják oldani. Ugyilátszik Tisza István gróf elveszítette döntő befolyását Ausztriában, mert őt is fajt accompli elé állították olyan ügyben, amely magyar vonatkozású.

Tisza István gróf miniszterelnök ezzel szemben a Pester Lloydnak ma a következő nyilatkozatot adta:

— A közös élemezés szervének felállítására vonatkozó kívánságot a király velem beszélte meg, úgy, hogy a bizottság felállítására irányuló első hivatalos lépés a magyar miniszterelnöknek az osztrák miniszterelnökhöz folyó évi február 15-én 945 rez. szám alatt intézett átirata volt. Miután a bizottság felállítása elhatározott dolog volt, amidőn Andrássy Gyula grófnak válaszoltam, nagyon természetes, hogy abból Andrássy azt a benyomást nyerte, hogy újabb intézkedésre nincs szükség, és hogy az élemezési hatóságok együttműködése biztosítva van. Tényleg ez az impresszió volt helyes. A tények azonban rácsatolnak az Andrássy-féle beállításra és elrontják a magyar kormány pozícióját ért állítólagos esorba felett érzett hazafias örömet.

Bécsből jelentik: Ma volt első ülése a közös élemezési bizottságnak Lanchvehr vezérőrnagy elnöklése alatt. A magyar közlemezési hivatalt Kiszely Gyula miniszteri tanácsos képviselte.

Egy millió tonna süllyedt el februárban.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. Itteni politikai körök a buvárhajóharc februári eredményeit, a hiányzó jelentéseket is hozzászámítva, egy millió elsüllyesztett tonnatartalomnál többre becsülik.

A Neue Züricher Zeitung jelenti: Február havában a tengeralattjárók által elsüllyesztett hajókat minimalisan 700000 tonnára becsülik.

Rotterdam. Torpedó és akna következtében február havában elsüllyedt 237 gőzös és vitorlás, vesztettek még 2 hajót, amelynek tonnatartalma ismeretlen. Az 500984 tonnából 35 francia, 20 olasz, 12 holland, 8 norvég, 7 orosz, 6 görög, 5 spanyol, 2 dán, 2 amerikai, 1 belga, 1 portugál, a többi angol 1916. márciusától 1917. márciusig összesen 1746 hajó pusztult el, összesen 2966236 bruttóregiszter tonnatartalommal. Ha a megtorpedozás olyan mértékben folyik, mint februárban, akkor az évi veszteség 4 millió tonna, amit az építéssel lehetetlen pótolni. — A Glasgow Herald jelentése szerint 1916-ban 1343 hajó épült 1000918 tonnatartalommal, 1915-ben 1272 hajó 1608670 tonnatartalommal.

Rotterdam: A Huntsman 7460 tonnás, Clan-Barchor 5858 tonnás, Jojo 4000 tonnás, Long Hours 5053 tonnás angol gőzös, az Ellviri 608 tonnás, a Lanoinline 725 tonnás, La Bayonne 2639 tonnás francia gőzösek, 11 francia halászhajó és 2 francia halászgőzös elsüllyedt. A Glearchuel 9429 tonnás angol, a

nénk el, ha a tengereknek ezen részén egyetlen emberélet sem pusztulna el és egy sem jutna veszedelmbe. Célunk követésében kénytelenek vagyunk a semleges hajózást bizonyos területeken korlátozni. Ezt az ellenség magatartásával igazolhatta, akinek gyűlölködése és makoossága oly fenyegetett helyzetbe hozta Ausztria-Magyarországot, amelyhez foghatót nem ismer a történelem.

— Amiképen a cs. és kir. kormányt felémeli az a gondolat, hogy az a harc, amelyet

Ausztria-Magyarország visel, nem csak életérdekeit védi, hanem egyúttal a szabad államok ezen jogosultságának eszméjét is megvalósítja, azonképen e háborúnak utolsó és leg súlyosabb szakában, amely nagy sainálatára barátaitól is áldozatokat követel, a legnagyobb súlyt helyezi szavakkal és tettekkel való bizonyítására ama szándékának, hogy az emberiség alaptörvényei épp úgy szeme előtt lebegnek, mint a semleges népek méltóságának és érdekeinek tiszteletét követelő parancsa.

és a keresztény gondolkodás. Miután azonban az ön fia Mózes-vallású elutasító álláspontra kell helyezkednie.*

Eszerint Poroszország hadvezetősége egyszerűen kitéssékelt a zsidó vallású növendékeket a kadétiskolából. A berlini lapok most sokat írnak az esetről és azt mondják, hogy az elutasításnak teljesen téves a jogi alapja. Az idők szelíeme legalább is teljesen megecáfolta azokat az irányelveket, amelyeket ma már eléggé nem kárhóztatható okokból Poroszország tartománygyűlésein a zsidó vallás ellen hoztak. Ilyen szempontok szerint még ma is meg kellene égetni Magyarországon a lutheránusokot, mert csakugyan hoztak valamikor Magyarországon is erre vonatkozólag törvényeket, az ismeretes: „lutherani comburantur!” jelmondat. De hogy ezeknek a statutumoknak, szabályzatoknak az intézkedéseit maga a porosz hadvezetőség sem tartotta be, bizonyítja az a tény, hogy a német katonaiskolákba ismételtelen felvettek mohamedán, sőt budhista vallású növendékeket. Mennyivel jogosabb volt ezeknek a felvétele, mint a zsidó vallású tanulókké? Először igazán nem szükséges hosszabban disputálni. A háboru egyébként is megmutatta a német zsidó tartalékos tiszteknek használhatóságát s kiválóságait, úgy, hogy bátran hivatkozhatunk ma már az ember egyenlőség és a felvilágosodottság nevében Nagy Frigyes porosz király szavaira, melyeket „Emlékezéseiben” feljegyzett: „Egy vallás sem különbözik túlságosan a másiktól erkölcsi kérdésekben s azért a kormányzat előtt egyenlőknek kell azokat tekinteni.” A rég porló fejedelmek e bölcs mondása kell, hogy irányadó legyen, nemcsak Németországban, de mindenütt, hogy meggyógyuljanak azok a sebek, melyeket e kérdés az állam testén vágott s amely sebek állandó sajnásban tartják a társadalom egyik-másik részének a lelkét.

Wilson beismerte Amerika tehetetlenségét.

— Az elnök belkutatása. — „Nincs fegyverem a buvárhajok ellen.” —

— Saját tudósítók teletjelentése. —

A Corriere della Serra jelenti Londonból: Wilson új elnökségét tegnap ratifikálták minden különös pompá nélkül. A Capitolium épületében tette le az esküt és megcsókolta a bibliát. Az aktus minden érdeklődés nélkül folyt le, miután a közönségben óriási izgalom uralkodik, cerimoniás kérdések iránt kevés az érdeklődés. A szenátus ülésében a kisebbség szónokait a többség óriási lármával akadályozta meg a beszédben, számos sértés történt, nehezen sikerült a tetlegességeket megakadályozni.

Washington. Tegnap este Wilson nyilatkozatot tett közre, melyben kijelenti, hogy miután a kongresszus nem adott felhatalmazást a kereskedelmi hajók fölfegyverzésére, ezenkívül nem áll eszköz rendelkezésére a buvárhajóarc ellen és maos rá módja, hogy a küzdelmet fölvegye. A kongresszus rendkívüli ülésének összehívása szükséges, de ez céltalan lenne a jelenlegi házszabályok mellett, amikor törpe kisebbség tehetetlen teszi és sakkoan tartja a többséget. Indítványozza, hogy hívják össze a kongresszust rendkívüli ülésre, amelyen

gondoskodjanak e katasztrófának megszüntetéséről.

Genf. Ide érkezett táviratok szerint Párisban már jóval előbb tudták, hogy az amerikai szenátusban nem fog szavazásra kerülni a sor, mert a kisebbség ezt obstrukcióval is megakadályozná. Wilson az alsóház szavazatai által is megtörténtnek tekinti a felhatalmazást részére. Ez a hír a közönségnek különböző pártállású részeiben különböző hangulatot váltott ki.

Stone szenátor a legutóbbi ülésből kifolyólag nyíltan csatlakozott a pacifista kisebbséghez. 11 társával megtagadta az 53 szenátor által aláírt felhatalmazást. Stone több mint 4 óras beszédben argumentumokat hozott fel és állást foglalt Wilson hívei ellen.

Rotterdam. Bryan volt külügyi államtitkár kijelentette, hogy a helyzetben beállott változás semmi okot nem ad neki arra, hogy békeagitációját beszüntesse. A helyzetnek Wilson az oka, mert dacára az ő sürgetésének, nem tiltotta be a fegyverek kivitelét.

Miért nem lehet zsidó kadét Németországban?

(Saját tudósítók teletjelentése.)

A zsidó kérdés egyre magasabb hullámokat vet. Most egy újabb eset tartja izgalomban Németország közvéleményét. Még 1913-ban történt, hogy a porosz képviselőházban élénk vita fejlődött a zsidó tartalékos tisztek körül. Ezt a vitát akkoriban a külföldi sajtóban is élénken pertraktálták. Egy képviselő akkor azt a javaslatot tette, hogy a hadvezetőség vegyen fel egy bizonyos számú zsidó vallású ifjút a tisztképző iskolákban s képezze ki őket a német hadsereg tisztjeivé. Heeringen hadügyminiszter kijelentette ekkor, hogy ez lehetetlen, mert a kadétiskolák — keresztény nevelő intézetek.

Ekkor jött a háboru ezzel a jelmondattal: „Csak németet ismerek!” Az általános hazafias felbuzdálásban, amely a hadüzenetekre következett, részt vett X-nek egy ismert egyetemi magántanár orvosprofesszornak egész családja is. A magántanár és családja zsidó vallású volt. X doktornak atyja szintén orvos volt s az 1864-től 1872-ig lezajlott három háboruban, mint orvos vett részt. Sőt ki is tüntette a hadvezetőség az, akkor még nagyon ritkán adományozott, vaskeresztet is. Fia, az orvosegyetem magántanára, már régen nem tartozott a hadsereg kötelékébe, midőn a háboru kitört. Mégis átvette egyik járványkórháznak vezetését, sőt nem régen még is halt a betegai érdekében kifejtett túlságos és odaadó

munka következtében. Legidősebb fia amint leletette az érettségét az első mozgósítási napon hadiönkéntesnek jelentkezett. El is esett Flandriában. A legidősebb leánya, alig hogy elhagyta az iskola padjait, azonnal felvettette magát az egyik hadikórházba és pedig a tífusz betegek közé betegápolónőnek. Az ifjabb fiu még csak tizenöt éves volt, a gimnázium padjait ülte még, de az — akkor még élő — atya ennek az erejét is az államnak ajánlotta fel. Jelentkezett hával a hadügyminisztériumban és fel akarta vétetni az egyik kadét iskolába, amelyben — a szolgálattelvő tisztek információja szerint — elegendő üres hely volt jelentkező növendékek számára.

A beadott kérvényt elutasították, azzal az okadatulással, hogy — „angol tanulmányaiában való elmaradása miatt nem volt felvehető” valójában pedig azért, mert izraelita vallású volt. Ezt bizonyította az is, hogy iskolatársát, aki ép oly kevéssé volt járatos az angol nyelv rejtelmében, fölveették — „kitűnő tanulmányai alapján.” Az elutasítás ellen nemcsak felfolyamodással él az apa, hanem egyszermint megnyervén egykori kapitányának, az akkori vezérkari főnöknek Moltkénak pártfogását — kihallgatására jelentkezett a császárnál. Mielőtt kihallgatásra bocsátották volna újból vizsgálat alá vették a hadügyminisztériumhoz beadott kérvényét s Wandel tábornok a hadügyminiszter helyettese a következő határozatot hozta és közölte vele:

— „A tisztjelöltek nevelésének alapfeltétele — a szabályzat szerint — a keresztény hit

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Kedden: Hoffmann meséi, opera. Kertész Vilmos vendégfelléptével.

Szerdán: Három a kis lány, operett. Kertész Vilmos vendégfelléptével.

Csütörtökön: Kőmives Kelemen, színmű. itt először.

Penteken: Kőmives Kelemen, színmű.

* A színház hírei. Kertész Vilmos fellépte. Kedden a Hoffmann meséiben folytatja vendéjátékát a kiváló művész és szerdán Három a kislányban lép föl Schubert zeneszerző szerepében, melyet ezuttal először játszik Aradon. Kőmives Kelemen. Kárpáti Aurél és Vajda László rendkívül határos színjátéka a hét csütörtökjéttől kerül színpadra.

* Csütörtökön megnyílnak a színházak és a mozik. A hivatalos lap holnapi számában a belügyminiszter egy rendeletet közöl, mely sok művészleleken fog kedves örömet kelteni: E rendelet szerint megengedi a miniszter, hogy március hó 8-tól kezdve valamennyi nyilvános muzeum, hangverseny és felolvasóterem, nemkülönben a szórakozó helyek, színházak, mozik, kabarék, orfeumok, darsarnokok megnyithassák a közönség előtt kapukat. Ezeket a helyiségeket azonban 10 órakor ismét be kell zárni. A klubok, kávéházak és vendéglők zárórája marad továbbra is a 11 óra.

* A Társaság. Arany János emlékének áldoz A Társaság e heti száma. A társasági rovat gazdag és aktuális, a képek érdekesek. A címoldalt Adams mesternek Ó Felségéről festett pompás portréja díszíti. A Társaság előfizetési ára egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV. Reáltanoda-utca 18.

FÁBIÁN LAJOS.

1862—1917.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mélységes gyásszal és őszinte részvétellel seroglik Arad apraja nagyja Fábian Lajos dr. kuriai bíró, az aradi törvényszék volt elnökének koporsójához, amely ennek a városnak egy igen kiváló fiát, közeletének egy ragyogó alakját zárta magába, hogy belőle mindazt, ami mulandó, magával vigye örök pihenő helyére az anyaföldre. Vasárnap délután négy órakor hunyta le, néhány napi szenvedés után, szeméit és mindenütt megdöbbenést, tragikus érzelmeket keltett hirtelen elmulása. Annyira benne élt mindenkinek szeretetében és becsülésében ez a nagy emberi erényekkel ékesített férfiú, hogy halála alkalmából szinte mindenki egyéni fájdalmat érez és sehogysen tud megbarátkozni azzal a szomorú gondolattal, hogy Fábian Lajos előkelő és nemes alakja hiányozzék ennek a városnak életéből. Hosszu közéleti tevékenysége a legértékesebb tradíciónak, a magyar nemzet-főntartó liberalizmusnak volt megtestesülése, amiről ő maga tett az Aradi Közlöny munkatársa előtt kötetekre menő életrajznál is értékesebb vallomást.

...és nyugodt lelkiismerettel állithatom, hogy sohasem tettem különbséget ember és ember között — mondotta a nála bucsulatógatást tévő munkatársunknak tavaly június 11-én, amikor nyugalomba készült vonulni 41 esztendei szolgálat után.

A nagy és jó bíró.

Ha tökéletes embert és tökéletes bírót képzelünk magunk elé, akkor Fábian Lajos alakján nyugodott meg gondolatunk. Klasszikus képviselője volt a pártatlan ítélkezőnek. Olyan, mintha nem is emberek, mintha csak objektumok felett bírálkodott volna. Mintha az előtte folyó per szereplői agyagfigurák lennének, akik azonban mégis közel fértöztek hozzá az érző, az embertársait teljes lélekkel szerető az életet a maga tökéletes nagyszerűségében ismerő szigorú, mégis könyörületes, tehát igazságos bölcs bíróhoz.

Fábian Lajos képességei nem mérhetők össze ama férfiakéval, akiket a mai jogász nemzedék a legelső gyanánt tisztel és becsül. Igen kevés kivétellel a legtöbb ugynevezett nagy bírónak számos sebezhető pontja volt, amelyek rontották értékét. Az egyik a gorombaságig nyers és őszinte, a másik politikai szereplésre vágyik, a harmadik az igazság rovására jószívű, a negyediket felekezeti, nemzetiségi szempontok nagy világnézete befolyásol nagyszerű hivatása betöltésénél. Fábian Lajosból mindez hiányzott.

Ő sem politikus, sem reformátor, sem társadalomtudós nem akart lenni a bírói emelvényen, ő azt ambicionálta, hogy bíró legyen, a szó legnemesebb értelmében és semmi más. Mindenki tudja, hogy ez a törekvése a sikernek emberi hálaérzések sugarából font arany-pálmáját nyerte el. Sok-sok időnek kell elmulni amíg eltűnik az emlékezetünkből Fábian Lajos tárgyalásainak képesportozata, Gondoljunk csak vissza a Krivány János és Bács-Scheinberger bünpercek tárgyalásaira melyeken ő elnökölt. A művészetig fokozott fegyelmezett-ség és tárgyilagosság, valamint az ősi család házból magával hozott lelki finomsággal párosult európai műveltség bélyege nyomódott a Fábian Lajos vezette törvényszéki tárgyalásokra. A bírónak és ügyvédnek mindig az volt a vágya, hogy az ő tanácsában tárgyalhasson, a vádlott, vagy a peres felek pedig

szintén azt szerették volna, bár ha ő mondaná ki az ítéletet felettük. Az általa vezetett esküdtszéki tárgyalások a legválogatottabb publikumot vonzották a tárgyalóterembe, mert az ő elnökléseit a magyar igazságszolgáltatás legjelentékenyebb eseményeinek tekintették. Fölöttesei mindig megbecsülték Fábian Lajos kiváló tulajdonait és nagyon nehezen engedték őt még negyvenegy esztendei szolgálat után is. Csaknem példa nélkül áll az a marasztalás, amellyel őt működési körében megtartani igyekeztek. Egészségi állapota azonban nem engedte meg a további munkát és mikor tavaly nyáron, elhagyja helyét, azzal az értékes tudattal távozott, hogy megszerezte magának a közönség szerető bizalmát és kartársai, valamint fölöttesei igaz ragaszkodását.

Fábian Lajos önmagáról.

Életrajzát ki mondhatná el jobban és méltóbban, mint ő maga, aki az Aradi Közlöny munkatársának így szölt önmagáról:

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste a távozó törvényszéki elnököt, aki szíves volt rendelkezésünkre állani. Kijelentéseit a következőkben foglalhatjuk össze:

— Az 1875. év április havában az aradi törvényszéknél, mint joggyakornok kezdtem meg pályámat. Miután a boszniai okkupációt, mint tiszt, végig küzdöttem és ismét elfoglaltam helyemet a törvényszéken, kilenc hónap kivételével az egész időt itt töltöttem el. Kilenc hónapig Nagyszentmiklóson, mint aljárásbíró működtem. Az 1905. évben az aradi törvényszék elnökévé neveztettem ki. Aradi működésem ideje alatt lépett életbe az esküdtszéki intézmény, amelyet én voltam szerencsés törvényszékünkön bevezethetni. Minden tizás nélkül mondhatom, hogy az a tizenegy esztendő, amit mint elnök töltöttem el, a megszakítás nélküli munka ideje volt számomra. Amikor a törvényszéket átvettem, a bírói kar nem olyan volt, a milyennek én szerettem volna látni. Erős akarral megszerveztem aztán azt a bírói kart, a mely most működik és amelyért tisztesség szempontjából tűzbe merném tenni a kezemet, egyéni képességek tekintetében pedig szintén valamennyien az első helyen állanak. Ezt most már őszintén megmondhatom, mert hi zen sajnós én már úgy is elhagytam őket és ma már nem mondhatom, hogy „az én bírám.” Az aradi törvényszék területén működő bírói kart bátran oda merem állítani a délvidék bármely bírósága mellé.

— Nem tagadom, nehéz munka volt, míg idáig jutottam. Tudni kell ugyanis, hogy régebben az aradi törvényszék területére gyakran büntetésből helyezték a bírakat s ennek következtében a perifériákon nem volt épen ideális állapot. Néhány embert bizony ki kellett füstölteni és megfelelő erővel betölteni a helyüket. Ennek dacára egész működésem alatt csupán kétszer volt differenciám a kollégáimmal. Ez is a legutóbbi időkre esik, amikor Körösbökényben és Borosjenőn kellett egy kellemetlen ügyet elintéztetni. Én egész pályámon a közönség javát igyekeztem szolgálni és nyugodt lelkiismerettel állithatom, hogy soha sem tettem különbséget ember és ember között.

— Szerettem a pályámat és most fájdalom, meg kell tőle válnom. Hiába, egyszer ennek is el kell következnie. Nem bírom, hisz nem bírom tovább a munkát. Én vol-

képen már 1914-ben szerettem volna nyugalomba vonulni, mert akkor töltöttem be negyvenedik szolgálati évemet, azonban a háborúra való tekintettel nem tettem meg ezt. Én nem vagyok barátja a jubiláris ünnepélyeknek és amikor két évvel ezelőtt megtudtam, hogy valami ünnepély készül, annak elhagyása érdekében mindent elkövettem és sikerrel. Örömmel szolgáltam volna tovább, de a múlt évben megbetegedtem. Véredény elmeszesedése támadt és emiatt az 1915. év októberében benyújtottam nyugdíjazás iránti kérvényemet.

— A táblaelnök ur azzal küldte vissza, hogy várjak még, talán egészségi állapotom megengedi a tovább működést. Mivel azonban a betegség továbbra is mellém szegődött, ez év januárjában ismét benyújtottam nyugdíj kérvényemet. A táblaelnök ur akkor újra visszaküldte és azt írta, hogy várjak még, amíg ő is nyugalomba megy. Menjünk el együtt. Különben is, írta, nemsokára Aradra jön, majd beszélgetünk a dolgról. Három hétig tartózkodott itt március hó folyamán és akkor azt mondta, ő úgy látja, hogy én még tudnék dolgozni, maradjak tovább. Megfogadtam a tanácsát és neki ültem a munkának. Sajnos, csak két hétig bírtam. Ugyanis rádiumgyógykezelést kaptam és a rádium meggyöngyített hallóképességemet s a szememet. Mihelyt olvasni kezdek, könybe lábad a szemem. Erre aztán ismét elküldtem a sokat vándorolt kérvényt és közöltem a táblaelnök urral, hogy most már lehetetlen megmásítani szándékomat. Erre ő felvitte kérvényemet az igazságügyminiszter urhoz.

Betegsége és halála.

Fábian Lajos dr. 1916. augusztus havában vett bucsut a törvényszéktől, annak teljes ülés keretében, amikor a távozó elnöknek Bító József táblabíró tüzte keblére a király elismerésének jelét a Szt. István rend kiskeresztjét. Betegsége késztette arra, hogy otthagyja a bíraskodást, az igazságszolgáltatást, amelyet ideálisabban, szebben, nála senkisémm képzel el és senkisémm szolgált. Teljesen visszavonult minden közéleti funkciótól és mint az Aradi Közlöny munkatársának több ízben kijelentette semmi mással nem foglalkozik, minthogy emlékeinek éljen és ha lehet, nagynevű atyjának Fábian Gábornak a magyar irodalom történet, emez ragyogó alakjának életrajzát és saját memoárjait írja meg. A súlyos operáció, amelyet külföldön hajtottak rajta végre, nagyon meggyengítette szervezetét. Időközönként betegeskedett is. A háború izgalmi végtelen szenzitív lelkét nem hagyták érintetlenül és az a szűk baráti kör, amely osztályosa volt gondolatainak, sokszor volt szemtanúja föllángoló örömeinek és szorongó hazafiai csüggedésének, de mindig erős bizalmának, aszerint mint a magyar győzött, vagy súlyos megpróbáltatásoknak volt osztályosa. Rendkívül sokat olvasott és minden iránt sokat érdeklődött. Higgadt, a sokat tapasztalt és látott férfiú filozófiája, nagy emberszeretete, minden szavában, elméjének minden megnyilatkozásában, életének utolsó pillanatáig sem hagyták el és bámulatos, hogy egyéniségének egyenes vonala soha sem szenvedett törést. De mégis tudott alkalmazkodni minden korhoz és minden kornak gondolkodásához. Nem volt benne semmi az öreg ember zsörtölődő, elégedetlen és szkeptikus természetéből és ha utóbbi időben zárkózottabbá vált, úgy az inkább testi szenvedéseinek volt betudható.

A múlt hét utolsó napjáig eljárta azokba a társaságokba, amelyekben a legnagyobb tisztességgel és szeretettel voltak közöl, s amelyek-

nek 6 volt a középpontja. Az élet apró örömei iránt fogékony és megértő ember volt, akit az emberi lélek apró megnyilvánulásai is érdekelték és a legutolsó napon, mielőtt még a gyilkos betegség ágybadöntötte volna, jó kedvvel beszélt vadászatáról, a napi politika és társadalmi élet sok kicsi és nagy kérdéseiről. Pénteken már rosszul érezte magát, otthon maradt és szombaton véredényelmeszesedésből származó agyvérzés állott be, amely nemes életét kioltotta.

A gyász.

Az elhunyt családját a következő jelentést adta ki!

Özv. Fábrián Lajosné Rieger Leona a saját, valamint gyermekei Anna, férjezett Polonkay Andrásné, Ilona, férjezett Geldern Oszkárné és Gizella, vejei Polonkay András, es. és kir. kamarás, m. kir. testőr és őrnagy, Geldern Oszkár es. és kir. huszár főhadnagy s az alólírottak nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatja, hogy a forrón szeretett férj, a legjobb apa és após, az önfeláldozó rokon Fábrián Lajos dr., az aradi kir. törvényszék nyug. elnöke, m. kir. kuriai bíró, a Szent István rend kiskeresztjének tulajdonosa, az aradi ref. egyház főgondnoka, a nagyszalontai egyházmegye volt tanácsbírája, folyó hó 4-én, délután 3 és fél órakor, életének 65-ik, boldog házasságának 24-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogulnak hűlt tetemei folyó hó 6-án, délután 3 órakor fognak Aradon a Kazinczy-utca 7. sz. házból a ref. egyház szertartásai után a felső temetőbeli családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Legyen áldott emléke!

Arad, 1917. március 5.

Özv. Fábrián Lászlóné Telbisz Lajza, sógornője. Senk Ferenc, gróf Porcia Lajosné Fábrián Ella, Fábrián Margit, gróf Porcia Lajos, unokaöccsei és hugai.

Az aradi kir. törvényszék Fábrián Lajos dr. volt elnökének elhunyt alkalmából teljes ülést tartott Schartner Sándor dr. elnöklésével. A plenáris ülésben Schartner Sándor dr. elnök beszédet mondott, amelyben kegyeletes szavakkal emlékezett meg Fábrián Lajos dr. érdemeiről. Továbbá elhatározták, hogy a temetésen testületileg fog megjelenni a törvényszék, ügyészség és járásbíró. A gyászoló családhoz holnap délelőtt küldöttsegíleg mennek el Schartner Sándor dr. elnök vezetésével, a törvényszék, ügyészség és járásbíró részvétét kifejezni és koszorút helyeznek a ravatáira. A koporsó mellett Székely Miklós dr. törvényszéki bíró mondja a gyászbeszédet. A halálozásról külön gyászjelentést adnak ki, amelyet az összes bíróságoknak és ügyészségeknek megküldenek.

Az ellenzék összeférhetetlenségi szakadásai. Budapestről telefonálja tudósítónk, hogy az összeférhetetlenségi ügyekben, mint bejelentők és előadók a következő ellenzéki képviselők fognak részt venni: Az egyesült Függetlenségi párt részéről Ráth Endre, az Alkotmánypártból Barcsay Andor, és a Károlyi-párt részéről Héderváry Lehel, a néppártból pedig Zboray Miklós.

A király Budapesten. Budapestről telefonálja tudósítónk: Félhivatalosan jelentik, hogy öfelsége Károly király e hó 8-án, csütörtökön egy napra Budapestre érkezik.

Varjassy Lajos polgármester az új élelmiszeri rendszerről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Varjassy Lajos polgármester a március hó 8-án kezdődő új élelmiszeri elárúsítási rendszer előbejelentésére a következő rendeletet adta ki:

A közfelmezés terén előálló rendszer változás szükségessé teszi, hogy úgy a fogyasztó közönség, mint a kereskedők érdekében mihez tartásul a következőket rendeljem el:

Az ellátatlan aradi lakosok, akik liszt és élelmiszer igazolványai szerint az élelmiszeri kerületek egyikébe osztattak be. 1917. évi március hó 8-tól kezdve a saját kerületük körzetén belül a hatóságtól kiadott liszt és egyéb élelmi cikkeket jegyek ellenében szabad választás szerint a kerületben lakó és a hadság által megbízott kereskedőknél szerezhetik be. (A rendelet felsorolja kerületenként a megbízott kereskedőket, akiknek névkorát vasárnap közöltük.)

A kereskedőknek csak a saját kerületükhöz tartozó lakosság részére szabad lisztet, cukrot, kávé, babot, borsót, burgonyát és egyéb a hatóságtól kapott élelmi cikkeket kiadni, miért is az idegen kerületbeliek kiszolgálása tilos.

Kenyéret szelvény ellenében mindenki bármely péknél vásárolhat, melyet vagy egyszerűen vagy pedig a felekkel történt megállapodás szerint kell a péknek kiszolgáltatni. A kétharmad rész kenyér lisztből és egyharmad rész tengeri lisztből készült kenyér adag súlyát fejenként és hetenként ezerhatszázötven grammal, eladási árát pedig adagonként a péknél 102 fillérben állapítom meg.

A kereskedők üzleteinek bejáratalán feltűnő módon kifüggesztendő, hogy a hatóság által kiosztott jegyek ellenében milyen minőségű liszt és egyéb élelmiszer kapható. Az üzlethelyiségben pedig a hatóságtól nyert liszt és egyéb élelmiszerek kicsinybeni eladására vonatkozó árjegyzék függesztendő ki.

A kereskedő és pék, vagy azok alkalmazottjai személyesen tartoznak meggyőződést szerezni arról, hogy a liszt igazolványok kitüntetett törzsszám, továbbá az adagok mennyisége egyezik-e a vásárló fél által a szelvényre feljegyzett adatokkal és amennyiben visszaélésnek jönnének nyomára, úgy azt a közfelmezési hivattal azonnal közölni tartoznak. Ezen átvizsgálás megtörténte után a szelvény a kereskedő, pék, vagy azok alkalmazottjai által személyesen vevendő le, miért is a szelvény egymagában az eredeti „B” igazolvány előmutatása nélkül el nem fogadható.

A lisztet mindig csak a beváltáskor esedékes egy hétre előre és teljes mennyiségben, egyéb élelmiszer pedig csak a jegyekben feltüntetett, vagy esetről-esetre hírlaplalag közzétett időre és megállapított súlyban szabad kiadni. Lejárt, vagy még nem esedékes szelvények beváltása tilos.

Fejenként és hetenként egy nagy adag lisztnek összsúlyát 1560 grammal, egy kis adag összsúlyát pedig 1260 grammal állapítom meg; ezen lisztmennyiségnek egyharmada fehér liszt, azaz vagy nullás, vagy lózó, egyharmada kenyér liszt és egyharmada tengeri liszt alakjában külön-külön és lehetőleg előre csomagolva szolgáltatandók ki. Ezen arány mindenki szemben szigorúan betartandók. Az egyes adagok súlyát és árát feltüntető díjjegyzék a közfelmezési hivatal által fog az egyes kereskedők rendelkezésére bocsátatni, mit azok az üzlethelyiségben kifüggesztési tartoznak. Csomagoló papírral külön díj fel nem számítható, mivel az a hatóságilag megállapított árban beemeltetik.

A lemetezett szelvények, miután azok szigorú számadás alá tartozó értéket képviselnek, a kereskedők és pékek által gondosan megőrizendők, számsorrend szerint összefüzdendők és a közfelmezési hivatal által rendelkezésükre bocsátott „Jegyzék”-be pontosan bevezetendők. Ugy ezen jegyzék, mint az ahhoz mellékelt szelvények a városházán levő közfelmezési hivatalhoz bemutatandók, ahol csak ezek ellenében fog részükre újabb utalvány kiadni. A közfelmezési hivatal által kiállított utalvány átadása és a készpénz lefizetése után a Széchenyi-utcai lisztközpontra fogja a kereskedők és pékek részére a lisztet kiszolgáltatni.

A lisztén kívül egyéb élelmiszere, mint például cukor, kávé, burgonya, bab, borsó stb. az utalványt jegyek ellenében szintén a közfelmezési hivatal állítja ki s a kereskedőknek az egyes cikkeket az utalvány átadása, valamint a készpénz lefizetése után az ott megjelölt raktár fogja kiadni. Cukor, kávé, bab, borsó, burgonya és egyéb a hatóságtól nyert élelmi szerek szintén csak jegyek ellenében árusíthatók és esetről-esetre hírlapok útján fog közzétételni, hogy mely számú szelvényre minő élelmiszer fog készpénz ellenében beváltatni és hogy mennyiben lett megállapítva egy-egy adag súlya és azok kicsinybeni ára.

Ezen esetben a fogyasztó közönség a „Cukor és egyéb élelmiszer igazolvány” törzslapjára vezetett adatokat úgy mint a törzsszámot az adagok számát, sajátkezőleg tartozik a meghatározott szelvényre reá vezetni. A kereskedők tartoznak ezen szelvények adatait átvizsgálni személyesen vagy megátalmozottjaik által, a törzslapról levágni azokat számsorrend szerint összefüzdve gondosan megőrizni. Ezen szelvények külön-külön csoportosítva „Jegyzék”-be foglalandók és a közfelmezési hivatalban beszolgáltatandók, ahol csak ezek ellenében fog részükre ugyanazon árucikkekre vonatkozó újabb utalvány kiadni.

Minden egyes kereskedőről és pékről a közfelmezési hivatal külön törzslapot vezet, amelyben pontosan nyilvántartatik, hogy a hivatal részükre mikor mennyi és milyen lisztet és egyéb élelmiszert utalt, illetve adott ki és hogy ezek ellenében a kereskedő, vagy pék mikor és mennyi jeggyel számolt el. Ezen törzslap két példányban vezetetik, az egyik állandó ellenőrzés céljából a hivatalban marad, a másik példány pedig az adatok bevezetése után az illetőnek vissza adatik, miért is a kereskedők és a pékek a jegy elszámolása és az újabb utalvány kiadása alkalmával azt előmutatni kötelesek.

Figyelmeztetem tehát úgy a kereskedőket, mint a pékeket, hogy ezen rendelkezéseimet lelkiismeretes pontossággal tartásuk be, mert beigazolt panasz esetén tőlük nemesak az árusítás jogát fogom megvonni, hanem ellenük a kihágási eljárást is megindítom.

Arad szabad királyi város közönségét pedig felhívom, hogy konkrét adatokkal támogatott panaszait a városházán levő közfelmezési hivatalhoz nyújtsák be, ahonnan azok kellő megvizsgálás után és beigazolás esetén a kihágási bírósághoz tételnek át.

Aki a hatóságnak ezen hirdetésben foglalt s a 4207—1915. M. E. rendeleten alapuló rendelkezéseit megszegi, vagy kijátsza, ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s az 1914. L. t. c. 9. és 17. §-a alapján 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövetették, a rendőr büntető eljárás során a törvény értelmében elközbásznak van helye.

A 4207—1915. M. E. rendelet 16. §-ába ütköző kihágások eseteiben a rendőr büntetőbíró elrendelheti az ítélet rendelkező részének, súlyosabb esetekben az ítélet indokaival együtt az elítelt költségén valamelyik napilapban való egyszeri közzétételét, esetleg annak az elkövetés helyén való nyilvános kifüggesztését.

VAROS ES MEGYE.

Sorrendje Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1917 évi március hó 14-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. Polgármester havi jelentése. Szurmay Sándor honvédelmi miniszter leirata honvédelmi miniszterre történt kineveztetése tárgyában.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytözsdeben —
Egyes szám ár 12 fillér.

Küzdelem a magas gabonaárak ellen.

— Két érdekes nyilatkozat. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A buza ára körül megindult vitában az Aradi Közlöny ma megszólaltatja Vásárhelyi Józsefet, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület kiváló igazgatóját, akit mezőgazdasági kérdésekben vármegyeszerte szaktekintélynek ismernek el. Azonkívül érdeklődéssel fordultunk Zimmermann Károly dr. igazgató főorvoshoz, aki mintegy rendkívül nagy közintézmény vezetője szintén jelentékeny súlylyal bíró nyilatkozatot tett ebben a fontos ügyben.

Vásárhelyi József a következőket mondta:

— Ha a gabona ára jövőre is a mai mértékön marad, úgy a mezőgazdák igen kevés kenyérmagvat fognak természetelni. Ezen nem is kell csodálkozni, mert hiszen, ha a gazda azt látja, hogy minden más mezőgazdasági és egyéb termék ára nagyobb, mint a búzáé, akkor nem kívánható meg tőle, hogy búzát termessen és arra ráfizessen. Ha a kormány fel tudta emelni a dohány árát, mert belátta, hogy ilyen árak mellett ez a növény nem természetelhető, akkor rá kell jönnie arra, hogy a buza árát is felemelje. Képtelen helyzetbe kerülnek a gazdák az alacsony mezőgazdasági árak miatt. Valamikor, még nem is régen, nyolevan korona volt egy métermázsza dohánykötöző zsinog és ugyanez ma ezerhatszáz koronába kerül. Most a dohány métermázsáját nyolevan-kilencven koronára emelték fel, de még ilyen ár mellett is aligha esábitathók a gazdák dohánytermesztésre, mert a termesztéshez szükséges összes melléktermékek ára jelentékenyebben emelkedett. Én is sajnálatosnak tartom, ha a buza árát fel kell emelni, de az iparcikkek árának rohamos emelkedése elkerülhetlenül szükségessé teszi ezt. Az bizonyos, hogy a tisztviselő osztályt igen súlyosan érintené a buza árának emelése, mert az ő drágasági pótlékuk

nem áll arányban a mai drágasággal. Hogy milyen mérvű legyen a jövő évben a buza ár-emelése, arról most precíz véleményt adni nem igen lehet, mert az jórészt a terméstől fog függni. Véleményem szerint azonban legalább ötven koronában kell megállapítani métermázsánként a buza maximális árát. A most forgalomban lévő buza, illetve liszt áremeléséből a gazdának abszolúte semmi haszna sem volna, mert hiszen a gazdától már az összes búzát elrekvirálták.

Zimmermann Károly dr. a következőket mondta:

— Ha a buza árát fel fogják emelni, akkor minden még jobban megdrágul, mert Magyarországon, ebben az agrár államban ugyiszólván minden a buza árán fordul meg. A múltban is tapasztalhattuk, hogyha jó termésünk volt, akkor olesóság uralkodott az országban, ha pedig rossz termésünk volt, akkor drágán kellett élnünk, mert mindent drágán kaptunk. A kereskedők most is azt hangoztatják, hogy azért van olyan drágaság, mert a munkás sok munkabért követel. Ha jövőre felemeli a buza árát, akkor a munkás még több bért kíván és természetesen az iparcikkek még drágábbak lesznek. Az orvosokat, mint magánembereket rendkívül súlyosan érintené a gabona megdrágítása, a kórházak pedig egyenesen súlyos helyzetbe sodorná. Nálunk átlag hatszáz embert kellett élelmezni naponta. A múlt esztendőben átlag ket koronába került naponként egy ember élelmezése, az idén pedig már három koronába jön. Ha a buza árát az idén felemelik, akkor még többé fog kerülni egy beteg ellátása, ez pedig igen nagy bajt jelent.

Letartóztatott

repülő sorozó bizottság.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A budapesti rendőrség derekas képzelőhatséggel megáldott szédelgő-triumvirátust kerített a mai nap folyamán kézre. Három rovtott multu katonaszökevény: Pált: Béla, Benyics Sándor és Troják Ignác katonatiszti ruhában az utóbbi hetekben számos szélhámosságot követett el.

Megjelentek Moskovics Mártonnénál, akinek szatócsüzele van s aki ellen árdrágítás miatt több panasz érkezett a rendőrséghez. Honnan, honnan nem: a három jómadár megtudta ezt s megfenyegették Moskovicsnét, hogy ha nem kárpótolja őket, feljelentést tesznek ellene újabb árdrágítás miatt. Ezzel a trükkel két ízben csaltak ki tőle 100—100 koronát.

Ez, ugyilátszik sovány kereset volt a számukra, mert ekkor a vagyonosabb bolgár kerteszekre vetették ki hálójukat. Egy este megjelentek Petkov Nikolaj bolgár kertész lakásában s tudtul adták neki, hogy a hadtestparancsnok őket „repülő sorozó bizottság”-nak nevezte ki. A szegény bolgár hűledezett s kérni kezdte az urakat, hogy ő már volt katona, Lüle-Burgásznál harcolt az első balkán hadjárat alkalmával, ott szitává-rostává lótték és most, mint rokkantat végleg elbocsátotta a bolgár hadvezetőség.

— Nem igaz! Ki akarsz bujni a katonaság alól! s ezzel Pált: Béla elővett egy „collstock”-ot, megmértte Petkovot felőlől lefelé,

elölől hátra és keresztbe s aztán komolyan kijelentette: Tauguch! Most pedig szédelgőködj, jössz egyenesen a hadtestparancsnokságra, mert katonaszökevény vagy.

A szegény bolgár busan ment a „repülő-bizottság”-gal be — Budapest felé. Utközben azonban Traják Ignác, aki csak zászlósi rangot viselt, titokban odasugta Petkovnak:

— Ha van pénze, lehet ezekkel beszélni. Mennyi pénze van?

— 1020 korona! susogta a megijedt bolgár kertész.

— Adja ide, elintézem a dolgot.

Petkov át is adta a pénzt, mire a három „tiszt ur” „Besprechung”-ot tartott s kiadta a kegyes rendelkezést: Most pedig visszamehet, barátom!

A sikerült manőver után megjelentek Jorgov Marilov rákospalotai bolgár kertész feleségénél, akinek kijelentették, hogy a miniszterium által kintalt lisztmennyiség megérkezett, de csak abban az esetben kaphatja kézhez, ha nekik, a hivatalos embereknek azonnal kifizeti az érte járó 1400 koronát, mert a liszt már megérkezett Romániából és sietni kell az átvétellel, különben mások fogják azt megkapni. Az 1400 koronát ilyen módon kiesalván a jámbor asszonytól, tovább állottak.

Most ismét elhatározták, hogy átvedlenek „repülő sorozó-bizottság”-gá s ilyen hivatalos minőségben jelentek meg Kristov Nikolajnál. Kristov Nikolaj azonban nem volt olyan ügyü, mint a társai, ő már újságokat is szokott olvasni s azzal is tisztában volt, hogy milyen a katonai reglame.

Midőn a három jómadár megjelent a lakásán, meghallgatta őket illő tisztelettel, aztán megkérdezte tőlük, mit kívánnak:

— Befogjuk magát sorozni!

Troják itt is félre vonta a besorozandót s közölte vele a titkos jelmondatot.

Kristov intett, hogy érte s arra kérte az urakat, hogy sziveskedjenek várakozni addig, míg a pénzért bemegy a másik szobába. A másik szobában ráparancsolt a feleségére: — Siess, mint a szélvész, hozd ide azonnal a rendőrséget. Az asszony elfutott, ő pedig átment a „tiszt urakhoz” s gyanakodó ravasszággal megkérdezte őket:

— Hát az urak csakugyan repülő bizottság?

— Igen, azok vagyunk!

No, a szent Cirill kapufélfájának azt a rozsdás rézkilincsét, akkor repülnek is innen s marokra kapta a hagyma vágó kapát... de ütni már nem volt ide e, mert a feleségével megérkeztek a rendőrök, akik lefűlelték és összekötötték a repülő bizottságot.

„Halottaiból feltámadt”

pecskai nepfelkelő.

(Az önfeláldozó feleség tragikus halála.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma, mikor olyan olesó az élet és ezrével emelkednek naponta a kisebb-nagyobb sírdombok, nem is kelt nagy feltűnést egy-egy ember hirtelen halála, de nem egy eset adódik elő, hogy halálhírét költik olyasvalakinek, aki viruló arccal jár-kél a földön. Egy nem épen ilyen, de ehhez hasonló boszorkányos eset történt meg Felső-Magyarország egy nagyobb városának egyik hadikórházában, amelyet, ha a főszereplő nem élne most is közöttünk, talán el sem hinne az olvasó. Az eset maga a következő:

Szomorú István honvédtizedes, pecskai lakos, a román harctéren küzdött 22 éves fiával együtt, míg egy napon a 49 éves ember megbetegedett és egyik kórházból a másikba került. Mindenütt ápolták, gondozták, de betegségéből nem tudták kigyógyítani. Így, egyik kórházból a másikba vándorolván, eljutott a szóbanforgó felsőmagyarországi városba, ahol szintén gondos ápolás alá vették, de szintén eredménytelenül. Néhány héttel ezelőtt pedig — amikor olyan nagy hidegek jártak mindenfelé — egy napon Szomorú tizedes a kórházban összeesett és meghalt. Készítettek számára egy gyalulatlan, fekete fakoporsót, letakarták meztelen testét egy fehér lepedővel és bevitték a halottas házba a többi holt bajtársai mellé.

A kórház vezetősége sürgőnyt menesztett Pécskára Szomorú Istvánnéhoz, hogy jöjjön, temesse el az urát, mert meghalt. Az asszony — kinek most sorozták be középső fiát — sirt, jajgatott és a másfél napig tartó hosszú utat könnyes szemmel és vérző szívvel tette meg. Másfél nap után végre összetört, megfagyott testtel megérkezett a hóborította hideg hegyek közzé. Elment a halottasházba, hogy még egyszer, utoljára lássa urát és mikor halott léjéről leemelték a lepedőt, hangos zokogással borult hideg, mozdulatlan testére. És mi történt ekkor? A mozdulatlan test felemelkedett és mintha valami csalfa álomból ébredt volna fel, ránéz feleségére és halk, kételkedő hangon kérdezte:

— Te vagy az? . . .

Ami ezután következett, azt toll le nem írhatja. A vér megfagyott a jelenlévők ereiben, hang nem jött ajkukra az ijedségtől!

Percekig állottak így egymással szemben megszögeztetett szemekkel, míg végre az asszony felocsudva háthoronzgató ijedségéből, letépte magáról minden ruháját és a farkasordító hidegben mind férjére takarta. A feltámadt halottat — ki még most sem tudta, hogy mi történt vele — a maga felvitték a kórházba s felesége fűző-fűző szalagjait, hogy férjét hazavihesse magával Pécskára. Nagy utazásra végre sikerült megszereznie az engedélyt és boldogan vitte magával feltámadt halottját.

A férj feltámadt a koporsóban, a halál kapujában, de felesége, mikor letépte magáról ruháit, a nagy hidegben megfagyott, ágyának dőlt és két nap múlva a férj ballagott lehajtott fővel önfelkötözött hitvese koporsója után.

A napokban temették el Pécskán örökös részvét mellett Szomorú Istvánt.

HIREK.

Öngyilkos hivatalnoknő.

(Sajtó tudósítók telefonjelentése.)

A Sip-utcai Garcon-szállóban öngyilkosságot követett el egy — egyelőre ismeretlen nevelő — fiatal magánhivatalnoknő. A 16 éves Kriszt Gizella emelt fegyvert önmaga ellen s a jóróman gyermekleány életével fizetett könnyelmű elhatározásáért. A fiatal leány ma este hat órakor leverten sétálgatott a Rákóczi-úton, ahol egy fiatal emberrel — régi ismerősével — találkozott. Sétálgattak és beszélgettek miközben a leány többször panaszosan említette a fiatalember előtt:

— Nem bírom tovább az életet. Olyan fiatal vagyok s már annyi szenvedésben volt részem. Beteg anyámat is nekem kellene eltarthatnom s nem keresek anyit, amennyit magam megesezem. Legjobb lesz, ha elpusztítom magamat.

A fiatalember ekkor — amint a rendőrségen elbeszélte — látván az elszomorodott és kétségbeesett leányt, azt ajánlotta neki hogy pihenje ki magát s ő majd nyitja neki egy szobát a Garcon-szállóban.

A leány beleegyezett. El is mentek a nevezett szállodába, ahol a leány csöndesen leült a kályha mellé, majd arra kérte a leány a fiát, hogy hagyja magára. A fiatalember erre kiment a szobából, amelynek ajtaját utána gyorsan bezárta a leány. Alig tett azonban a folyosón öt-hat lépést: lövés dördült el a szobában, amelyet elhagyott. Gyorsan visszasietett de az ajtót kinyitni nem bírta. A szálloda személynéjének segítségével felnyitotta az ajtót, ahol ekkor már halottan feküdt a kis Kriszt Gizella. Azonnal telefonáltak a mentőknek és a rendőrségnek, amely a leány mellett egy névjegyet talált. A névjegyen ceruzával írva ez a néhány szó állott: Bocssánsanak meg, de másképp nem tehettem!

— **Mire volt büszke Fáblán Lajos?** Arad város társadalmának nagy halottja huságtól mentes puritán jellem volt. Csak egy esemény dobogtatta meg melegebben a szívét és ennek a nagy embernek is volt egy gyengéje, de ez is nemes és mélyen fekvő lelki nagyságból fakadt. Büszke volt a katonai kitüntetésére. Mint az Aradi Közlöny más helyen is megírja, az elnök, mint tartalékos tiszt vett részt a boszniai okkupációban. Miután Budapesten letette az érettségi vizsgálatot, azonnal leszolgált önkéntes katonának és a király kinevezte tartalékos hadnagynak. A boszniai háború idején önként jelentkezett katonai szolgálatra és oly nagyszerűen állta meg a helyét, hogy a király a hadiéránnyal tüntette ki. Kegyelettel őrizte katonai pályájának ezt a kedves emlékét, de csak egyszer tűzte fel. Mikor a király kinevezte az aradi törvényszék elnökévé audienciára ment,

hogy azt megköszönje. A fényes díszmagyaron ott díszlett a katonai kitüntetés is.

Mikor a király meglátta, — szokta mesélni az elhunyt elnök meghitt baráti körben — esodálkozva nézett a katonai rendjelre.

— Hol szerezte — kérdezte a felség.
— Boszniában, ahol keményen verekedtem, — válaszoltam. A király elmosolyodott és örömmel adott kifejezést a felett, hogy mint katoná is megálltam a helyemet és ama reményének adott kifejezést, hogy új állásomban is megfelelek.

A magyar igazság tehet róla tanuságot, hogy f. Ferenc József reménye fényesen teljesedett.

— **Németh Alfréd — osztálytanácsos.** A király, mint a hivatalos lap közli, Németh Alfréd dr. miniszterelnökségi miniszteri titkár-sajtótudósítónak a miniszteri osztálytanácsosi címet és jelleget díjmentesen adományozta. Németh Alfréd előbbrejutása, a király kitüntető figyelmé örömet kelt a magyar sajtóban, mert Németh Alfréd, noha a miniszterelnökség kötelékébe tartozik, egyik jelessége az újságírásnak is, akit rendkívüli tudása, finom írói képessége legjára publicistáink sorába emel. A háború alatt *Drasche-Lázár* Alfréd miniszteri tanácsos sajtótudósítók oldalán kiváló munkatársnak bizonyult. Fiatalon, de az érdemek teljességével érdemelte meg a királyi kitüntetést.

— **Dr. Karácsonyi János — veszprémi püspök.** Nagyváradról jelentik: Báró Hornig Károly halálával megüresedett veszprémi püspöki székre, mint értesülünk, Karácsonyi János dr. püspököt, a nagyváradai káptalan tudós tagját fogják kinevezni.

— **Kitüntetés.** Sorbán István, a hunyadvármegyei petrillai körjegyzőt a pénzügyminiszter a hadikölcsön jegyzés terén elért sikereit hazafias, buzgó működésének elismerésül, dícsérő okirattal tüntette ki.

— **Halálozás.** Február 27-én Bécsben elhunyt egy öreg urinő, kit Arad társadalmá is szeretettel ölelt mindenkor magához. Özvegy *Wallisch* Mórné született *Steinitzer* Paula a megboldogult, a régi Arad hetvenes éveinek sok szép emlékét vitte magával a sirba. Már husz év óta leányánál *Páva* Emil altábornagy özvegyénél lakott Bécsben. Az utóbbi időkben nehéz betegségek kínozták az öreg, 85 éves urhölgyet, kit március 1-én temettek el Penzingben, kívánságához képest minden dísz nélkül és csak a legközelebbi hozzátartozóinak megjelenésével. A megboldogultat sok ismerőse, Aradon a *Wallisch*, *Steinitzer* és *Tolnai* családok gyászolják.

— **A legkiválóbb francia repülő tragédiája.** *Turin*ből jelentik: A *Gazetta del Popolo* jelenté Párisból, hogy *Guynen* francia repülő, aki 31 ellenséges repülőt győzött le, elesett, vagy fogságba jutott.

— **Elfoglalták az oroszok Hamadánt.** A pétervári távirati ügynökség jelenté Teheránból, hogy orosz csapatok elfoglalták Hamadánt, és a visszavonuló ellenséget üldözik. Hamadán perzsa város 45000 lakossal, közvetlenül mellette mecset emelkedik, amelynek romjai őrzik *Ibszter* és *Mardocheus* sírját.

— **Az olaszok tisztí veszteséget.** A sajtóhadiszállásról jelentik, hogy az olaszok a háború kitorése óta 12 tábornokot, 125 ezredest és alezredest, 213 őrnagyot, 1858 kapitányt, 967 főhadnagyot és 3997 hadnagyot veszítettek.

— **A lisztjegyek a városházán kaphatók.** A hatósági üzleteket ma adta át végleg *Angel* István dr. főjegyző. Mindegyik üzletnek leltárt készítettek a még meglevő raktáraról. A cukor és lisztjegyeket a közönség holnaptól kezdve már nem a hatósági üzletekben, hanem ismét a városházán, azonban *Exterde* báró hivatalában kapja. *Angel* István dr. főjegyzőhöz a közzelemezés már nem tartozik, tehát ilyen

ügyekben hozzá senki se forduljon, hanem kizárólag *Exterde* Kálmán báróhoz, a városháza liszt hivatalában.

— **Egy újságíró hősi halála.** Szász Odón a legharcosabb természetű magyar újságíró *Jakobeninél* egy lovasrohamban orosz golyótól találva elesett. Ez a rövid hír fájdalommal tölti el a magyar újságíróknak és azoknak a lelkét, akik a tollat az igazmondás harcainak kezében szerették látni mindenkor. Szász Odón újságírói pályáját — *Bányai* Elemérrel együtt — *Kolozsvárott* az *Ujság* című napilapnál kezdte. Innen került fel Budapestre, majd onnan Nagyváradra. Talán a honvágy, talán ifjúkori emlékei haza vonzották szülőföldjére, Marosvásárhelyre, ahonnan egy szerető szív is intetetett feléje. Marosvásárhelyen megnősült, majd lapot szerkesztett, s akulturpáloka könyvtárát rendezgette. Neje és kisgyermekén kívül bátyja, Szász Zoltán író s a kiterjedt Szász család gyászolják.

— **Eljogyzás.** *Kabdebó* György aradvárosi kerületi orvos tart. ezredorvos, a *Ferenc* József-rend lovagja eljegyezte *Sadler* Etelka urhölgyet, *Sadler* József főgimnáziumi tanár leányát *Besztercén*.

— **Katonai fuvarok tüzelőanyag szállításra.** A térparancsnokság arról értesít, hogy a katonai fuvarok csak a város területéről szállítják a kérelmezőknek lakására a tüzelőanyagot, a vidékről kincstári kocsik nem szállítanak.

— **Házasság.** *Greguss* István és *Pethő* Mariska e hó 6-án délután 3 órakor házasságot kötnek.

— **Betörés.** Pár nappal ezelőtt megirtuk, hogy egy *Kossuth*-utcai cipőkereskedést ismeretlen tettesek éjnek idején feltörték s onnan körülbelül harminc pár cipőt elvittek. Ma reggel a rendőrség bünyügyi osztályában hasonló betörésről tettek feljelentést. A két betörés végrehajtásának kivitele annyira egyezik hogy a rendőrségen határozottan megállapították, hogy mindkét bűnesetben ugyanazok a kezek működtek közre. Ma reggel *Buchsbaum* és társa cég *Atzél* Péter-utcai cipőüzletnek tulajdonosa tett feljelentést. A betörők az éj folyamán, vagy tegnap estefelé nyitották fel az üzlet udvar felől nyíló bejáratát és 25 pár cipőt és 200 korona készpénzt loptak el. A rendőrség detektívjei erélyesen nyomoznak a valmerő betörők után, akik ugylátszik rendszeres hadjáratot kezdtek meg az aradi cipőkereskedések ellen.

— **A Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság szombaton tartotta közgyűlését** Székely Ferenc elnöklété alatt. A zárszámadások megfelelő leírások után 1,522,774,09 korona tiszta nyereséget eredményeztek, amiből az 1916. évi 24. számú szelvény részvényenként 30 koronával (tavaly 27-50 korona) való beváltására 960,000 koronát fordítanak. A közgyűlés az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentését tudomásul vette, a nyereség felosztására vonatkozó javaslatához hozzájárult és ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. Ezután az igazgatóságba újból megválasztottak a kilépő tagok. A felügyelő-bizottságba *Püspöky* Emil, *Dörsehug* Antal dr., *Francois* Lajos, *Girardi* József, *Halápi* Oszkár, *Kraemer* József dr., és *Silberberg* Károly. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen Székely Ferenc udvari tanácsos elnök, *Zólyomi* Waggner Géza dr. udvari tanácsost és királykúti *Bachruch* Károly udvari tanácsos alelnökké újból megválasztottak. Az igazgatóság ezen ülésén *Urban* Adolf és *Aczél* Adám cégvezetőket helyettes igazgatókká nevezte ki. A szelvények folyó hó 5-től kezdve váltanak bé az intézet pénztárainál.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Nem változik a helyzet a mexikói jegyzék leleplezésével.

Berlin. A birodalmi gyűlés főbizottságának a külügyi hivatal költségvetését tárgyaló ülésén egy szocialista szólalt föl és a külügyi hivatalnak Mexikóra vonatkozó utasításával foglalkozott és a lépést kifogásolta. Zimmermann külügyi államtitkár válaszába a felszólalásra a következőket mondotta: — Az, hogy mi az Amerikával való háború esetére szövetségesek után nézünk, természetes és jogosult gondolkodás. Azt sajnálja, hogy az amerikai közlések által az instrukció Japánban is ismeretessé vált. Németország csak azt az egyetlen utat követte, amely rendelkezésére állott. Hogy miképpen jutott köz tudomásra a jegyzék, amely titkos irással volt írva, azt eddig nem derítették ki. *Hogy a jegyzék Amerika kezébe került, mindenesetre kellemetlen dolog, de nem változtat semmit azon, hogy a lépés Németország érdekében szükséges volt.* A német diplomáciát mindig azzal vádolták, hogy nem nézett sehasem idejekorán szövetségesek után, most a diplomácia ennek a kötelességének akart eleget tenni. Téves az a nézet, mintha külföldön mély hatást keltett volna az instruk-

ciók napfényre kerülése, a semleges államok megértették és jogosultnak jelentették ki Németország lépését.

Ezután egy nemzeti szabadelvű képviselő szólalt fel és kijelentette, hogy Amerikának van a legkevesebb joga arra, hogy a német diplomácia lépésén felháborodjon, mert hiszen Wilson elnök azon fáradozott, hogy az összes semlegeseket a központi hatalmak ellen uszítsa. Ezután a szocialista munkaközösség egyik tagja szólalt fel, aki az egész eljárást helyteleníti és végül egy centrum-párti képviselő védte meg a kormány lépését.

Genf. Newyorki megállapítások szerint japáni hajógyárak három hónap óta hajókat gyártanak Mexikó részére.

Rotterdam. A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból: Itt tagadják, hogy német javaslat, vagy felhívás érkezett volna Japánhoz a Mexikóval való szövetségre. Erre egyébként csak egy válasz lett volna méltó és várható.

— Anglia már nem a tengerek ura. Stockholm-ból jelentik: Bankkorok úgy tudják, hogy Anglia Oroszországgal való érintkezését, míg a buvárhajó harc tart, a hadizónán kívül buvárhajókon fogja közvetíteni és Svédországon át szárazföldön. A postalorgalmat semleges hajókon fogják lebonyolítani. A részleteket szigorúan titkolják.

— Jótékonycélu előadás. A pankotai áll. elemi iskola tantestület által rendezett jótékonycélu műkedvelői előadás jövedelmének elszámolása. Összes bevétel 1657 korona, kiadás 285 kor. 30 fill., maradvány 1371 kor. 71 fillér. A tiszta jövedelemből az aradmegyei tanítók hadialapja javára 700 korona a kir. tanfelügyelőségnek beküldetett, a még lenmaradó 671 k. 70 fill. a szegénytanulók segélyezésére lesz fordítva. A jótékonycélu felülfizettek: Gharba Gusztáv 34 koronát, Kehrér Károly (Arad), Weisz József (horos), Palkó Lázár, Szabó István, Pankotai Gazdasági Bank, Pankotai Népbank 20 20 koronát, Zakariás Jenő 16 koronát, Grosz Pál, Barna Lajos, Világosi áll. isk. tantestülete, Rakusán Károly, Márkucz József (Barakony), N. N. (Berlin) 10—10 koronát, Fülöp Adolt 8 koronát, Nagy József 7 koronát, Vojcsák N., Pankotai Hitelszövetkezet 5—5 koronát, Donnawell Jánosné, Mangu Arpád (Világos), Rossmann János (Győrök), Szabó Lajosné 4—4 koronát, öz. Kócsa Károlyné 3 koronát, Weisz Soma, öz. Holockerné, Kure György (Szapáryliget), Dr. Abonyi Henrik é, Dr. Adelman Géza (Ujszentanna), Tóth Mihályné, Weisz Fülöpné, Földváry Géza 2—2 koronát, Fleischer Jolán, Vojcsák Antal, Kocka Zsigmond, Dr. Werner Miklós, Pióder Géza, Werner Adoltné (Ujszentanna) 1—1 koronát. A felülfizetőknek ezután tejezi ki hálás köszönetét az áll. isk. tantestület.

— Kerpel kölcsönkönyvtár új pótkönyveke megjelent. 901

— Irasmunkák, sokszorosítások. Allandó gyors- és gépjáró iskola. Internacionális javító műhely: Ziffer és Hollos irógépvállalatnál a főpostával szemben. 377

TORVÉNYKEZES.

A szerződés vitás klauzulája.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Az Aradi Közlöny annak idején hírt adott arról a perről, amelyet a Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaság, valamint az Osztrák Riviera Bank indított meg egykori cégvezetője László Tivadar ellen. Az intézet azzal vádolta Lászlót, aki a tümei fióknak volt a vezetője, hogy abba a szerződésbe, amelyet az intézetel akkor kötött, midőn a tümei fiók élére állították, belevette, hogy a szerződésben kikötött fizetési összeg neki életfogytig jár.

A bankok állítása szerint ezt a klauzulát László utólag gépelt, vagy gépeltette bele a már aláírt és jóváhagyott szerződésbe. A törvényszék a vádat valóban vette és Lászlót két évi fegyházzal sújtotta.

Most a tábla Degré Miklós tanácselnök vezetése alatt tárgyalta az ügyet a az ügyész és védő beszédeinek meghallgatása után a törvényszék ítéletét felbontotta és a vádlottat felmentette. A ítélet indokolásában kimondja, hogy a törvényszék tévedett az ítéletében, mert az inkriminált cselekedetet nemcsak, hogy nem bizonyították be, sőt egészen jogosult az a feltevés, hogy a kifogásolt klauzula már az aláírás előtt benne volt a szerződésben. A tábla ítéletében a két bank meghatalmazott képviselője, úgy a főügyész, mint a vádlott magnyogodtak, így az rögtön jogerőssé vált.

Gyógyítás a halott szívével.

— Középkor a hegyek közt. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A sötét barbarizmusnak egy tipikus példáját közli tudósítók. Az eset rávilágít a hegyekkel övezett, minden kulturától szinte légmentesen elzárt emberek gondolkozására.

A szolnokdombokai Hódát községben Lup Zsuzsanna ottani jómódu parasztnőny hirtelen megbetegedett. Hozzátartozói napokon keresztül nem tudták megállapítani, hogy az asszonynak mi baja van. Lázas víziói voltak, fantáziált és rémeket látott. Allandóan egy elhalt rokonára gondolt, aki megjelent előtte és úgy érezte, hogy a mellén térdel. A betegnek az volt a mániája, hogy rokonát élve temették el. Az a ferde képzet rögződött meg agyában, hogy rokona éjjelente felkél sirjából és ott barangol az utcákon. A beteges látomás kegyetlenül kizozta a szerencsétlen teremést, folyton felriadt, fájdalmasan ordított és segítségért kiabált, hogy mentsek meg a fejjáró halottól.

Rokonságának nagyon fájt Lup Zsuzsanna helyzete és elhatározták, hogy segítenek a beteg asszonyn. Tanakodni kezdtek, hogy mi volna a legcélravezetőbb orvosság, amivel a látomásokat el lehetne űzni. Modorán Adám szentkirályi, Lup Adám, Boér Mihály, Nagy Sándor és Barabás Miklós hódáti lakosok egy nap kiásták a hullát és keresztüliszurták a szívet. A dolgot közölték a beteg asszonnyal, akinek a látomások egy időre elmúltak. Már azt hitték, hogy ezzel rendben is van a dolog,

azonban az öröm korainak bizonyult, mert Lup Zsuzsanna ismét visszaesett betegségébe. Az asszony újra látta éjszakánként a szellemet, és minden előről kezdődött, sőt nagyobb erővel lépett fel a betegség. Erre az öt férfi ismét összeállt, kimentek a temetőbe, a hullát kiásták és a szívet kivették. Boldogan mentek haza a holttest szívével, amit a betegnek megmutattak, hogy így bizonyítsák be neki, hogy az nincs többé életben.

Az esetről azonban tudomást szereztek a esendőrok is, akik felelősségre vonták a furcsa gyógymodot alkalmazó embereket és átadták őket a királyi ügyészségnek.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* A gyufaárus leány. (Hella Moja filmsorozat II.) A művészi és poétikus sorozatnak, melynek első képe magas szenzáció számába ment ime folytatása következik. A kiváló művésznek akinek szépsége és tudása az első megjelenés alkalmával meghódította a közönséget, most újra ragyog. Az a név, mely magában már dallamos, művészi szépet rejt magában igazolja, hogy a név viselője éppen olyan fi-noman művészi lelkű, mint a milyen a neve. Róla írta a „Münchener Zeitung: hogy a film összes titkait uralja lebilincselő bájoságával, szépségével és tudásával.” A mai képből egy szegény utcai árusleány történetét kapjuk. Mindennapi történet és mégis elragadóan kedves s benne a szegény leány szerelmeinek és szívének lassú áldozatát akkor, amikor a boldogságnak és gazdagságnak tetőpontján áll. Hella Moja ebben a képből elsőrangú produkciót. Maga a film csodásan van kiállítva, fotográfiai mesések, sőt néha-néha egyenesen megkapóak úgy, hogy bátran mondhatni erről a képről, hogy műtől, a maga igazi értékében. — *Monna Vanna*, az irodalmi sorozat második filmje legközelebb az Urániában. 5

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Nem vezethető a földgáz messzire.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett a földművelésügyi minisztérium szakértőjének, egy amerikai mérnöknek az a terve, hogy a kissármási földgáz torrácsok kitűnő, vegyi alkatu termékét csővezeteken földvezetések Budapestre és ezáltal olcsó áron gázhoz juttassák a fővárost. A számítások, tervezetések és tárgyalások hosszú ideig folytak, a hosszú földgázvezetéknek voltak pártfogói, de még többen voltak az ellenzői, akik azt vitatták, hogy a hosszú vezeték rendkívül költséges, emellett körülményes is és hogy az amerikai terv túlságosan fantasztikus, és amerikai tőkét, de amerikai ipari és gazdasági be-
rendezkedéseket is kíván, hogy létre jöhesse. Tanácskozás tanácskozást követett, amelyeknek végső eredményeként a hosszú, kissármási-budapesti földgázvezeték nem jött létre, bár az állam és a Deutsche Bank nagy költséggel kiépítették a földgázforrásokat és az értékes termékeket sokkal közelebbi helyeken értékesítették.

A mostani súlyos szénhiány és fűtésihiány szomorú aktuálitást adott a budapesti földgázvezetéknek. Sokan súlyos szemrehányásokkal illették a fővárost, hogy annak idején a gázgyár jövedelmének megóvása miatt elhanyagolta a földgáz bevezetését. Egy újságíró kérdést intézett azokhoz, akik annak idején a földgáz-tárgyalásokban résztvettek és a fővárosnak földgázzal való ellátása mellett foglaltak állást. Ezek közül

Banki Donát, műegyetemi tanár a következőket mondotta: Nincs igazuk azoknak, akik bárkit is szemrehányással illetnek azért, mert a földgázt nem vezették fel annak idején Budapestre.

A hosszú vezetékben a messziről jövő gáznak nem lett volna már nyoma. A nyitrai megyei Egbeül községben is kezdtek meg földgázvezetéseket, amelyek olyan eredménnyel jártak, hogy a termelt olaj után a kincstárnak másfél millió bevétele mellett havi félmillió tiszta hasznot hoznak. *Keoskemét közelebb* sajtónál kell földgáznak lenni.

Nagyobb aradi gyár-
vállalat
kantinját
bérbe adja.

Ólm a kladóban.

1535

Száraz eserhasáb
tűzifa

waggonként, azonnali szállításhoz kapható

Körösvölgyi

1538

Pálinkaraktárban.

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Viszonteladók
figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-
boubonok és onkorka áruk
lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,

Andrassy-tér 18. Salacz-u. sarok.

Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Viszketegséget

rúht, sómórt legbiztosabban
elűzi a **Barna zsir.**
Kis tégely K 1.00, nagy tégely
K 3.—, családi adag K 9.—,
utasítással rendelhető. Dr. Fleisch
B. «Korona» győrfőrtárból, Győr.
78.

71/1916. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a torosjenői kir. járásbírósnak 1914. évi Ljs. II. 445 számú végzése következtében dr. Fülöp Gy. Géza ügyvéd által képviselt Fischer Kálmán javára 108 korona s jár. erejéig 1916. évi március hó 24 én fogan toslott kielégítési végrehajtás ujan lefoglalt és 980 koronára becsült következő lígóságok, u. m.: lovak, szekér, ingatlanó nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a bjennő kir. járásbírósg 1916-ik évi V. Pk. 1049. számú végzése folyán 51 kor. 50 fill., 10 kor. 35 fillér tőkekövetelés, ennek 1914. évi aug. hó 27. napján járó 5% kamatal, 1/2% váltódíj és eddig összesen 98 kor. 62 fill. ben bíróság már meganapított költségek ere

Jélg Droszlófalván adós lakásán leendő megtartására 1917. évi márc. hó 14-ik napjának délelőtti 12 óraja tárdéli kitése ik és anhoz a veneni szándékorók esennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingó-ágok az 1881. évi LX. tc. 107. és 108. §-ai értelmében kézpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el foguak adadni.

Amennyiben az elővvezendő ingó ágotak mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyerek volna, ezen árverésen az 1881. évi LX. tc. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Bjenő, 1917. évi február hó 27. napján.

Nagy,

kir. bír. végrehajtó.

1519

Ertesítés!

A n. é. hölgyközönség szíves tudomására hozom, hogy Andrassy-tér 5. szám alatt (a Lloyd palotában) női kalapszalont nyitottam.

Éveken át a külföld legnagyobb városalban működtem s így munkám a legényesebb izlésnek is megfelel. Átalakításokat modell után vállaltok, régi formákat is hasonlókép alakítok. Közülműkhöz való kalapot azonnal készítek.

Szíves pártfogást kér

1577

MOHR D. Andrassy-tér 5 (Lloyd palota).

FOG. MOHR JEANNETTA
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati tereen legjobb elkerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em., egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegemet, foghuzas teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás utján.) Aranyhídak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szárpaddás alkü és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tésztek (gümbök), mérsékelt díjszabással készíttetnek. Becses pártfogását kérve tisztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. n. 2-7-ig. Vidékiek 24 óra beül kielégíttetnek. 401

Jutányos áron eladók:

1 waggon másodrendű tölgyfapalló, 10 centi vastag, 3 n. é. er. nasszu, továbbá 1 1/2 wagon száraz díofadeszka, 120-400 centim. hosszú, 1/4 5/4 3/4 vastag, van közük vastag sz. díofadeszka is. Ugyanot e adó körülbelül 200 méter horganyzott acéleső, muffokkal ellátva, átmérőjük 30, 35, 50 és 102 m/m. Továbbá 5 pár jókarban levő löszerszám, 1 fekete félfedő kocs, transport hordók, 300-700-1200 liter tartalmúak, 50-60 darab. Ugyazintén 140-160 darab szilvazád, 2 nagy vashajtánykerék (Schwungräder) tengely és Rlemscheibnket, egy négykerékű síneken járó kocs (Bahnvág 1)

Fried Eskeles

nél Algyógy (Hunyadmegye)

1562

Faárverési hirdetmény.

A biharvármegyei Bálkirálymező község volt urbéres elnöke 1917. évi március hó 28 án, délelőtt fél 10 órakor a község hazán tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a volt urb. birtokosság tulajdonát képező erdőnek a 3383-1913. sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett mintegy 735 kat. holdnyi területű tővön áló és 709 m³-re becsült tölgy müfa és 12136 m³-re becsült tölgy és eser vegyes tűzifa állományát.

Az erdő a Nagyvárad-Tenke-Bél-Arad-i törvényhatósági közut mentén fekszik. A fa kiszállítható a sólyomi állomáson (18 km.), Tenke-i állomáson (18 km.) Bokszeg-Bél állomáson (16 km.) Csermő-i állomáson 7 km.) Kikiáltási ár 34281 korona. Kiszállítási határidő: bezárolag 1919. évi március hó 10-ig.

Utóajánlatok egyáltalán nem fogadjatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a bálényesi m. kir. járási erdőgondnokságnál és bálkirálymezői kerületi irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Bálkirálymező, 1917. évi február hó 25-én.

Veres Béla

ügyvez.

1530

Meghívó.

Ópálos hegyközség

1917. március 11-én d. e. 10 órakor tartandó

hegyszéki ülésre

a hegyszéki tagok ezennel meghivatnak.

Tárgy:

1. 1916. évi zárszámadás bemutatása.
2. Napszámbekek megállapítása.
3. Központi szeszifozde tárgyában elnöki jelentés.
4. Hadi és vagyonadó.

Ópálos, 1917. március 1.

1555

Hegyeinők.

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendákon stb. mutatkozó fényt radikálisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Henriknő!

Arad, Andrassy-tér. Magyarorszag kizárolagos képviselőjénél 1.—, 1.50, 2.— koronás üvegekben. 627

Paraffin és stearin gyertya,

Gyufa,
Gépolajok,
Hengerolaj,
Zsros szoda,
Mayunga Raffia,
Elsőrendű rözgálic
állandó nagy raktár.

Hubert József,

Arad, Szabadság-tér
Telefon 262. 1551

Feter Teréz
kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Szépítés, májfosztás, mitesszeres, pattanásos arcot széppé, rancos, öregedő arcot simává teszi. Szemölcsöt, hajszálakat végleg eltávolít. Vörös orr s kékezeses, arcvörhámlás után, hajápolás. Arcmasszage jutányos bérletben. Szerek széküldése vidékre is. Fogadok 9-12-ig, 2-6 ig, hivatalnoknőket és küldöndöket alkalmakkor esti órákban is. 521

Feter Teréz,
Arad, Forray-utca 4. szám, I. em.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.
Minden apró hirdetés ára 8 fillér. Vasnapi hirdetésekkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szöveget előhívással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 4/6 óráig vehetik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelés.

A kiadóhivatal fenntartja.
„Egy előfizető” aláírással vasárnapra vonatkozó apró hirdetés későbbi áramot, mikor közöljük?
„Fekete szemek” jellegű?
Komme Mittwoch fröh. Es küsst Sie Josef. 1556
„Hátsóféknek” levele van. 1569
„Hamupipóknak” levele van a kiadóban. 1570
Aranyvirágos
Kalapa bájos urleányt, kit szombaton Aradon láttam, kérem tisztességes, komoly szándékból elvett közölni. Katona Bácsi. 1564

Középkeres

komoly uriember üzletien, tisztességes barátságát keresel intelligens nő, kit valamely hivatalba segítene. Háas lennék érte levelet „Arva vagyok” címmre a kiadóba kérek. 1563

Tisztességes árva leány

hasonló komoly, jószívű ur pártfogását kéri, ki valamely jobb foglalkozáshoz juttatná. Háas lennék érte levelet „Most vagy soha” jellegre a kiadóba jelezve ker. 1566

Szórakozásból

levelézne magyarul v. németül intelligens urleány, lehetséges barátságban levő tisztól. Levelet „Háas van” jellegre a kiadóhivatalba. 1573

Alkalmazást keres.

Frülein
sucht Stelle für auf Land zu Kinder oder als Hausfräulein, spricht perfekt deutsch und ungarisch. Adresse in der Administration. 1568
Hadmentes fiatalember
erdőbíró állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 1530

Tiszonyos éven,

jó megjelenésű, hadmentes fiatal, vas-és rövidára szakmában jártas kereskedő azonnali belépésre állást keres. Hamaj György, Borsosbánya. 1536

Alkalmazást nyer.

Kisgyermek keresek
3 gyermekem melé. Csak olyanok jelentkezzenek, kik hasonló alkalmatlásban már voltak. Ehrenfeld, Lathor-utca 2, földszint. 1568

Jobb házból

való leány, ki a főzet és takarítást vállalja, de után egy három éves gyermekkel foglalkozik, urasánál, hol a durvább munkát bejáró végül, tevéteik. Varráshoz értők előnyben. Cím a kiadóban. 1560

Mindenes leány áram

felvétetik. Cím a kiadóban. 1574

Barokk stílus

vidéki urháshoz keresek, barokk stílusban jártas előnyben. Bővebbet: József főherceg-ut 10., II. emelet, ajtó 7. 1470

Vas-és fémkereskedésben

Jártas előnyben, tisztességes kereskedő-ségét felvételük Csetván Jánosnál, Brád 1511

Újves leányt tanulóleányoknak

keres „Minerva” könyvtárához, Debő-utca 1. 1552

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fű, kik a 14. évet beöltöztek és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ingtalan.

Sarló-utca 2. és Kőrös-utca 6
számu házak eladó. Bővebbet Remsz Sándor sórraktárán. Boros-Beni-tér 5. 1558

Egy emeletes házhoz,

teljesen jókarban tartott, 10 lakással, eladó. Szőlő-utca 2/b. 1426

Arany-utca 9/a. számú

ház, szép, parkirosított udvarral, eladó. Br-telkezhetel Schweifer virágkereskedés, Mino Itá-palota. 1514

Bajsa-utca 4. számú

magánház eladó. 1515

Batthyány-utca 5. számú

sarokház eladó. Bővebbet egyenlőtől 4. sz. 1521

Belvárosi házhoz

210 négyszögletes telk, 40 méter homlokzat-vonallal, eladó. Cím a kiadóban. 1541

Eladó

a hegyalján 4 és 1/2 hold szőlő és Aradon egy magánház, gyümölcsös kerttel. Cím a kiadóban. 1544

Lakást keres.

2 vagy 3 szobás modern lakást, fürdőszobával, kőreszek május elsejére. Cím Wallis és Társa, Deák Ferenc-utca 30. 1579

Kiadó lakás.

Kiadó április 1-től
Erzsébet-körút 5. szám, II. em., egy teljesen berendezett 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és teljesen felszerelt konyhából álló lakás. Bővebbet Fehér Zeigmondnál Szabadság-tér 10. sz., I. em. 1479

Gyógyászat.

Előre a vizsgálatok
előre leírás kapható Ferenc-téri Vajdika-gyógyászatban. Kis tárcsely 1 korona 50 fillér, nagy tárcsely 2 korona. 6171

Hehs Vasas elismert.

Szűrésen szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvégycsökkenés, gyomorbetegségek, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vértisztító biztos óvszer ma-lárikus fertőzések és minden fertőzésből eredő meg-betegedés ellen egy felvételnek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs Gyógyászat, Földes Gyógyászat. 12

Üzletek.

Egy jómeneteli szatózást,
trafik-és ital-áram engedélyvel ellátva, e utazás miatt, május 1-től eladó, esetleg házhoz együtt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5098

Utazóhelyiség kiadó

Szabadság-tér 5-6. szám. Bővebbet Hammer Vilmos villanytárcselynél 1023

Vétel és eladás.

Képzett kávé,
cukrosított italok és szonatos, Viasnyben kapható, 9 koronáért kilója. Farkas Ferenc vegyeskereskedőnél, Ovár-utca 7. 1571

Törkölyt

kifőve vagy nyersen, minden mennyiségben megveszek. Áranlatok a kiadóhivatalban „Törköly” jelleg alatt kéretnék. 1567

Vessék

bármilyen pezsgős dugót 30 fillért darabjárt. Vidékre: utánvételre csomagolást küldhetik. Krausz Marianne Arad, Bocskay-tér 5. 1405

Resztm.

benzolt, (spirittint) szeszpótlókat vessék. Panker, Facán utca 6. 1525

Keresek megvételre

használt és üzemképes 8-10, 1600 cc-pót, Benzol motor ai, esetleg 6 lóerős gőzlokomobil cséplővel, szakkal és szer-zással. Ajánlatot ármegjelöléssel azonn-al kér. Lehmann Ottó Körösbánya, Hunya megye. 1578

Könyv-ker

és egész könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedése és modern antikváriuma Forray utca. Telefon 871

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Blajer Ignaz Bocskó-utca 1. 761

Egy szilveszterre egyenlőt

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különféle.

Elvessék

a Szabadság-tér 12. számú házban egy pár briliáns fülbevalót az egyik fele. A nagyobbodó briliáns kőből állók. A becsült értéket kérem Koch Mor mézárás árlethe átadni, ahol illé jutalomban reszesül. 1573

Elvessék

egy arany lánczarkötő fűzőpótlót a Szabadság-tér 12. számú házban. Megtaláló kérem, ha a fűzőpótlót a lakarok-ostályánál, tulajdonosnak átadni. 1575

Önközbeszél.

hegyre, tők, aborka és különféle kert magvakat keresek be Schweifernél, Minerva-palota. Ugyanott 1 tanulóleány felvétetik fizetéssel. 1557

Nincs borsim.

Használtunk helyette Trichlorthylent, nem ró borsim, meg nem szuntól, nem bűzös pó szára az előbbinek, ennel sokkal hatóabb, ára 70 fillér. Háas Vilmos gyógyszerár. Batthyány utca. 1403

Irógépek

új és használt, üzemképek, szakszerű javítások, irásanyagok és sokszorosítók, zépirás tanítás Hedner József irógépszaküzletében Szabadság-tér 3. Telefon 11-41. szám. 421

A szilveszterre

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanil-ion, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrázok-nak, vendéglőknek nélkülözhetetlen. Földes Gyógyászat, Hehs Gyógyászat. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Mes-enget-bay irodában. Deák Ferenc-utca 8. Ugyanott kapható az „Aradi Közlöny.”

Földbirtokosoknak

35 évre 4% kamat 98 ár-taliam,
50 évre 5% kamat 1% törles-tes teljes ár-taliam,
65 évre 4% kamat 0,8% törles-tes teljes ár-taliam
mellett, továbbá

aradi és békéscsabai házakra 50 évre 5% kamat, 1% törles-tes teljes ár-taliam mellett törles-tes kölcsönökkel folyószámlát és birtokparcellázásokat elvál-lalja és gyorsan kezeltől vezetől a

Budapesti Kölcsey-körúton és Parcellázó Beszámolóházán Budapest, VIII., Kenyermező-utca 6. Aradi megbízottunk: Bonyhádi József ut. Kapa-utca 47. d. u. 2-3-ig. 781

As „Aradi Közlöny” működését Boros-Beni tér 22. (városi má-sza-ház mellett) me-kosdta. Elvállal: min-dennemű olajmagvakból tanuativány mel-lett olajat készíteni. Ugyanott darálások is eszközölhetnek. 881

Tyukszem

és minden bőrceményedés ellen biztosan ható szer, Hehs Gyógyászat tyukszem-tapassa. A legmeggröszöttebb tyukszem a tapassa párnapi használatát után levallik, a gyótró lájdalom azonnal meggyótrik. Ára 1 korona. Hehs Gyógyászat, Földes Gyógyászat Arad. 14

Stearin és Paraffin gyertya

nagy válaerékben, olcsóbb mint bárhol. Cigaretta hálal nagyban és kicsinyben. Naponként friss

Élőhalak.

Purimra nagyobb mennyiségű hal érkeik a nagy választékonál a közönség rendelkezésére. Figyelmeztetem a n. é. közönséget, hogy az óriás áremelkedés dacára a hal árát csak 50 fillérral emeltem.

Hagymát, tormát, zöldségféléket, dughagymát, nagy mennyiségűt, egyenesen Makóról szállítva, mindenféle gyümölcs és deigyümölcsöt szállítok méltányos árban. Vidéki rendelések előleg ellenében azonnal küldetnek. Szilveszterpartit kér

Luttvák József

Asztalos Sándor-utca 8. 1065

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

Ingatlanforgalmi irodá-jához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há- 645
zak, birtokok előjegy-zésben vannak. Megöl-zásokat ingatlanok el-adására és vételére elfogadok. Telefon 981. szám.

Matteino-féle

patkány-és egérintés

új eljárás szerint.

Patkány-és egérintés-hoz ajánlok patkány-és egérintés-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány-és egérintő-szere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem vesz-dealmas, tehát mindenütt elhelyez-hető.

A patkány-és egérintés bacilus ára:
1 kis adag 2-300 patkány ki-irtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány ki-irtására 12 K.

„Matteino”

vegyészet laboratorium Arad, Boros-Beni-tér 1. szám. Telefon 10-45. 105

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felhívulja az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felesleg bőrt az arctól. Gyönyörű archórt eredményez, meglepően udává teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Készítöm kozmetikus arcpaló letelemben ide-iglenesen Batthyány-utca 10. szám alatt. 1219

Bartháné, szakképzett kozmetikus